

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**72-ої наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету,
присвяченої 90-річчю
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

Том 1

21 квітня – 15 травня 2020 р.

Полтава 2020

ЕЛЕМЕНТИ ПРЕДМЕТНОГО НАПОВНЕННЯ ЛАНДШАФТНОГО СЕРЕДОВИЩА В РОЗРІЗІ ЇХ ЕВОЛЮЦІЇ

В усі часи людям з різних країн світу властиво проводити свій відпочинок на свіжому повітрі, в природному оточенні, біля озер, ставків, річок, місць де зосереджена велика кількість озеленення – парках і набережних, садах і скверах, бульварах і алеях... За тривалий період еволюції ландшафтного мистецтва ці озеленені території пристосовувалися людьми для комфортного проведення відпочинку. Для цього в їх ландшафтну організацію включалися альтанки, павільйони, перголи, міські меблі, тощо – те, що на сучасній професійній мові носить назву «елементи предметного наповнення ландшафтного середовища». З тих давніх часів і до сьогодні, завдячуючи цим елементам, є можливість забезпечити комфортний спокійний відпочинок відвідувачам, якісне обслуговування, надати відповідну креативність ландшафтній зоні, підтримати певний порядок на території. Ці елементи є різноманітними за своїм функціональним призначенням, естетично-художньому вирішенню, просторовим характеристикам. Вони, не в останню чергу, відіграють суттєву роль у створенні художнього образу ландшафтного середовища, допомагають надати йому індивідуальних рис.

Аналіз елементів предметного наповнення ландшафтного середовища у різних країнах та періодах показав, що вони пройшли довгий еволюційний шлях, зазнали значних змін у кількісних і якісних характеристиках. У певні періоди вони займали «передові» позиції в композиційній організації ландшафтних об'єктів, а іноді – толерантно вписувалися у ландшафтне середовище, «підіграючи» йому. Іноді вони сміливо «заявляли» про себе величчю, вишуканістю і, навіть, помпезністю, а в інших випадках – делікатно «розчинялися» у ландшафті серед барв та пахоців зелені. Гадаємо, що ці елементи сповна заслуговують уваги фахівців та окремого наукового дослідження. І почати варто саме з їх появи та еволюції (рис. 1).

Зі стародавніх часів світові відомі перголи, гроти і пласкі басейни. Античний сад вважався місцем пошанування богів і через це наповнювався статуями, колонами та вазами. В період існування давньоримських садів поширеним були криті колонади навколо прямокутних двориків, античні скульптури, штучні водні елементи. Стародавні сади Далекого Сходу ввійшли в історію садово-паркового мистецтва неперевершеними парковими спорудами, виконаними з високою майстерністю, серед яких –

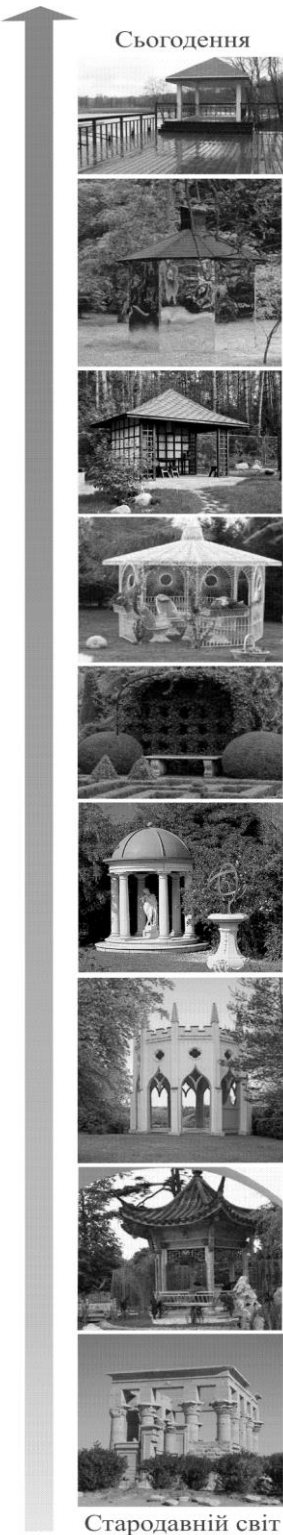

Рис. 1 –
Еволюція альтанки

павільйони, альтанки, містки, кам'яні ліхтарі, колодязі, вази та ін. Повноправними членами композиції у цих садах були камені (як утилітарні, так і декоративні).

Епоха середньовіччя з одного боку відзначилася стриманістю у використанні елементів предметного наповнення ландшафтних об'єктів (у монастирських та феодальних садах), а з іншого – вибухом кольорів у малих архітектурних формах мавританських садів.

У період Відродження, розквіту художньої культури та основних видів мистецтв, викристалізувалося поняття «італійського архітектурного саду», який уособлював у собі синтез ландшафтного мистецтва з декоративно-прикладним та архітектурою. До вже відомих архітектурних форм додалися фонтани зі скульптурами, садові «меблі», декоративні вази й горщики, кам'яні балюстради.

Епоха класицизму сприяла розквіту «французького саду», який у всій величі й, водночас, стриманості представив світу різні елементи предметного наповнення – від уже знаних на той час, до нових (арок, трельяжів). У цей період пошук нових форм та рішень втілювався у створенні елементів предметного наповнення із рослинних матеріалів – зелених кабінетів, альтанок, павільйонів, арок. Це була одна зі спроб малих архітектурних форм «сховатися» таким чином у ландшафтному оточенні. У період розвитку пейзажних романтичних парків ця спроба була зроблена інакше – малі архітектурні форми з'являлися у тих місцях, де своєю «присутністю» необхідно було підкреслити ландшафтну композицію.

Із появою нових типів ландшафтних просторів у ХХ ст. елементи предметного наповнення середовища значно розширили свою класифікацію, набувши ознак чистої утилітарності і функціональності (облаштування розважальних, спортивних, виставкових зон). Але в той же час предметне наповнення ландшафтного середовища набули нових форм, кольорів, матеріалів, конструкцій, стали більш сміливими, цікавими, запозичили ознаки інтерактивності та інноваційності, які притаманні й сьогоденню.